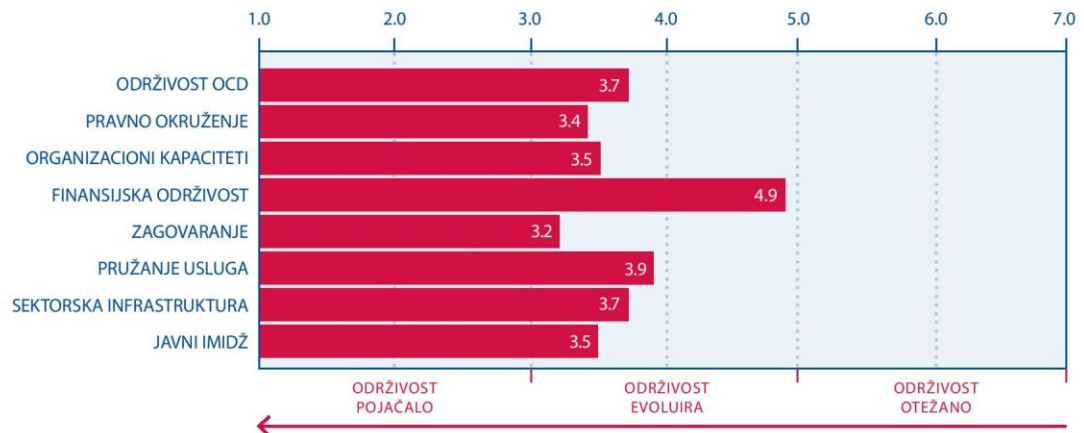

BOSNA I HERCEGOVINA

Glavni grad: Sarajevo
Populacija: 3,856,181
BDP : \$12,700
Human Development Index: High (.750)
Freedom in the World: Partly Free (55/100)

2017 ODRŽIVOST OCD: 3.7

Uprkos pritisku iz EU, vlasti u Bosni i Hercegovini (BiH) kasnile su sa popunjavanjem EU upitnika za BiH, koji je važan korak na putu bilo koje zemlje za članstvo u EU, tokom 2017. godine, i konačno ga podnijele početkom 2018. godine. Organizacije civilnog društva doprinijele su procesu pripreme odgovora na više od 700 od ukupno 3.200 pitanja u upitniku.

Predizborna kampanja za opšte izbore u oktobru 2018. započela je gotovo cijelu godinu prije termina. Uz političke sukobe na visokom nivou, ovakav pristup političkoj kampanji obilježio je gotovo potpuni zastoj u zakonodanim procesima. Ovo je imalo direktan uticaj na civilno društvo jer Parlament FBiH, između ostalog, nije usvojio ni Zakon o porezu na dohodak i Zakon o porezu na dobit pravnih lica, koji su uslov za ubrzanje razvoja filantropije.

Budući da još uvijek nije postignut dogovor između vodećih bošnjačkih i hrvatskih političkih partija u pogledu provedbe odluke Ustavnog suda da se održe lokalni izbori u Mostaru, u tom gradu još uvijek nema općinskog vijeća. Kao rezultat toga, organizacije civilnog društva u Mostaru nemaju mogućnost za dodjelu sredstva za finansiranja i pokretanje aktivnosti usmjerenih na rješavanje javnih problema ili stvaranje povoljnog okruženja za taj sektor.

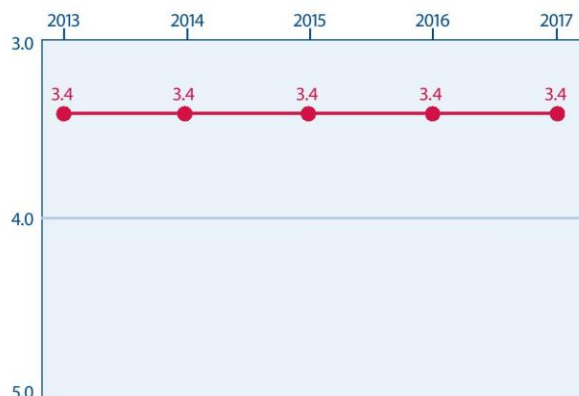
Vijeće ministara BiH je krajem 2017. godine pripremilo i potpisalo Sporazum o saradnji sa civilnim društvom u BiH, formalno uspostavljajući institucionalni mehanizam za saradnju između OCD i vlade. Kao jedan od definisanih zadataka, Vijeće ministara BiH započelo je proces izrade dokumenta kojim se reguliše transparentno finansiranje OCD iz budžeta. Predstavnici civilnog društva su takođe pripremili i počeli promovisati Etički kodeks OCD-a kojim se definišu standardi ponašanja OCD-a zasnovani na principima transparentnosti, otvorenosti, saradnje, međusobnog poštovanja i partnerstva. Mediji i organizacije civilnog društva fokusirane na ovu oblast i dalje su ugrožene od predstavnika političkih partija. Kao rezultat toga, OCD rijetko proizvode istraživačke izvještaje koji pružaju sveobuhvatniju analizu vladinih politika.

Ukupna održivost OCD u Bosni i Hercegovini (BiH) se nije značajno promijenila u 2017. godini, iako je zabilježeno poboljšanje u dimenziji sektorske infrastrukture, uglavnom zbog povećanja rada i djelotvornosti koalicija i

međusektorske saradnje. I pored značajnih investicija tokom protekle decenije u izgradnju institucionalnih kapaciteta, posebno od strane međunarodnih institucija, OCD i dalje imaju ograničene organizacione kapacitete. Finansijska održivost takođe ostaje važan problem, a samo mali broj OCD ima široku podršku članstva, bilo unutar države ili iz dijaspore. Vlasti u BiH obezbeđuju značajan iznos finansiranja za OCD, ali se sredstva distribuiraju na netransparentan način, često po diskrecionom pravu različitih ministarstava.

Projekat izgradnje kapaciteta državnih institucija (CBGI), finansiran od strane EU, u saradnji sa Ministarstvom pravde BiH realizovalo je stvaranje jedinstvenog registra organizacija, uključujući sve OCD koje su registrovane na različitim nivoima u zemlji. Do kraja 2017. godine na ovaj način je evidentirano 23.601 registrovanih OCD u BiH (<http://zbirniregistri.gov.ba/Home>). Međutim, samo približno 17.000 OCD podnese godišnji finansijski izveštaj nadležnim entitetskim agencijama FIA i APIF, što ukazuje na to da su neaktivni, ili nisu završili proces kojim se trebaju ukloniti iz registra kao organizacije koje su ugašene.

PRAVNO OKRUŽENJE: 3.4

PRAVNO OKRUŽENJE U BOSNI

godini. Troškovi unošenja promjena u registru udruženja, fondacija, stranih međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija smanjio se na 50 KM, dok su troškovi uklanjanja OCD iz registra smanjeni na 10 KM. Naknada za oba ova procesa bila je ranije 200 KM, što je predstavljalo značajno opterećenje većini OCD-a i sprečavalo ih da evidentiraju nastake promjene, što je konsekvntno rezultiralo neažurnim registrom. Naknade za registraciju ostaju nepromenjene i iznose 200 KM.

Zakon o udruženjima i fondacijama na državnom nivou izmenjen je u novembru 2016. godine kako bi se definisali zahtjevi i promjene koje je tražio Komitet stručnjaka za ocjenu mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL) i Finansijski radna grupa (FATF). Učinjene izmjene zahtijevaju ažuriranje registara kako bi ih učinili preciznijim, zahtijevaju od OCD da pruže detaljnije finansijsko izvještavanje državnim organima. Pomenute izmjene omogućavaju svakom pravnom licu, uključujući i državne organe, da uspostavi neprofitnu organizaciju. Očekuje se da će ovi novi zahtevi povećati transparentnost OCD-a, bez ometanja rada OCD-a ili postavljanja neprihvatljivo teških zahtjeva za izvještavanje. MONEYVAL i FATF su takođe zatražili izmjene i dopune određenih zakona u FBiH i RS, čije se usvajanje očekuje uskoro. Proces registracija udruženja i fondacija je tekao brže tokom 2017. godine, s obzirom da su izmjene u zakonu racionalizovale proces provjere statuta organizacija. OCD su takođe zamoljene da pažljivo pregledaju informacije u elektronskim registrima OCD-a i da prijavljuju greške ili da evidentiraju u registru sve

Pravno okruženje u BiH nije se značajno promijenilo u 2017. godini u odnosu na prethodni period.

Udruženja i fondacije mogu se registrovati u skladu sa zakonima na nivou države ili entiteta Republika Srpska (RS) ili Federacija BiH (FBiH). Sama registracija na različitim nivoima još uvijek nije koordinisana. Unatoč naporima EU projekta CBGI da se realizuje jedinstveni registar na nivou države i FBiH, ta baza još uvijek ne sadrži kompletne informacije iz RS-a.

Naknade na državnom nivou za promjene u registru ili uklanjanje organizacije iz registra smanjene su u 2017.

promjene koje su se dogodile od trenutka njihove registracije. Ministarstva će uskoro početi provoditi kontrole kako bi provjerili i proveli svi zahtjevi precizirani izmjenama Zakona o udruženjima i fondacijama iz 2016. godine.

Kao i prethodnih godina, OCD mogu slobodno djelovati u okviru pravnog okvira i problematizirati pitanja od javnog interesa te izražavati kritike, bez straha od sankcija koje bi mogle slijediti od strane vlasti. OCD mogu biti zatvorene od strane vlasti u slučaju kada se ne pridržavaju odredaba kojima se uređuje njihov rad kao što je na primjer da ne uspiju da održe skupštine udruženja u vremenskom periodu koji je dvostruko duži od perioda u kojem se po statute moraju održati skupštine; ako ne podnesu godišnje finansijske izveštaje; ako ne unesu nastale promjene u registar. U 2017. godini inspekcijaska tijela su zatražila da OCD registrovane na državnom nivou rade u skladu sa Zakonom o radu za institucije BiH, što je teško realizovati za OCD jer se one oslanjaju na finansiranje zasnovano na projektima. Na primjer, prema Zakonu o radu, članovi osoblja postaju zaposlenici sa ugovorom na neodređeno vrijeme nakon tri godine neprekidnog rada, što znači da im je udruženje obavezno isplatiti otpremninu ako njihov angažman prestane zbog nedostatka projekta iz kojeg su primali platu. OCD rijetko ili nikako posjeduju raspoloživa sredstva za takva plaćanja.

Poreski tretman OCD definisan je entitetskim zakonima, koji nisu usklađeni. Prema izmjenama donijetim 2015. Godine u Zakonu o porezu na dobit u RS, OCD ne moraju da plaćaju porez na dohodak od donacija iz budžeta ili javnih sredstava, sponzorstva ili donacija u gotovini ili u naturi. Donatori u RS dobijaju odbitke do 3% svojih ukupnih prihoda za donacije organizacijama koje pružaju humanitarne, kulturne, sportske i socijalne usluge, a 2% za troškove sponzorstva. Prema Zakonu o porezu na dohodak u FBiH, uslužne, materijalne i finansijske donacije za kulturne, obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, sportske i verske svrhe se odbijaju od poreza do 0,5 % prihoda ostvarenih u prethodnoj godini, ali samo za pojedince koji obavljaju vlastitu djelatnost. OCD plaćaju PDV po iskazanim troškovima iz svih donacija, osim onih iz instrumenta pretpriступne pomoći EU (IPA).

Organizacijama civilnog društva dozvoljeno je samo obavljanje poslovnih aktivnosti srodnih onim navedenim u njihovim statutima i oslobođene su plaćanja poreza ako im godišnji prihod ne prelazi 50.000 KM. Da bi se uključila u druge, nesrodne vrste aktivnosti, OCD mora registrovati preduzeće. OCD-ima sje zakonski dozvoljeno da učestvuju u javnim nadmetanjima, ali je tek neznatan broj takvih tendera bio uspješan za njih jer su vlasti naklonjene javnim institucijama prilikom dodjele ugovora te zato što organizacijama civilnog društva evidentno nedostaju veštine neophodne za sprovođenje specifičnih aktivnosti.

Uglavnom ne postoje pravni savjetnici ili advokati specijalizirani za neprofitno pravo a advokati ne pružaju takve usluge besplatno, što bi bilo izuzetno korisno za OCD, posebno u malim gradovima gdje OCD inače imaju manje finansijske potpore. OCD ipak mogu dobiti besplatni pravni savjet npr. putem Smart Resursnog centra, koji djeluje u okviru Centra za promociju civilnog društva (CPCD) ili recimo NVO Vaša prava, ali to je uglavnom nedovoljno s obzirom na potrebe sektora.

ORGANIZACIONI KAPACITETI: 3.5

Uprkos značajnim ulaganjima u programe izgradnje kapaciteta, posebno od strane međunarodnih institucija, OCD i dalje imaju ograničene organizacione kapacitete. Institucionalni razvoj otežava i značajan promet zaposlenih i ograničeni resursi za obučavanje novog osoblja, pošto oskudna sredstva uglavnom idu na implementaciju projekata.

Mnoge organizacije imaju članove koji plaćaju članarinu, kao i jasno definisane ciljne grupe kao što su udruženja osobe sa invaliditetom, ratni veterani ili marginalizovane grupe. Međutim, ove članice obično nisu posebno aktivno

uključene u aktivnosti OCD-a. Generalno govoreći, zahtevi donatora i prijavi za aplikaciju istovremeno definišu potrebe i interese ciljnih grupa na koje će se projekat svojim aktivnostima i rezultatima reflektovati.

OCD imaju definisane misije i ciljne grupe u svojim statutima. Međutim, zbog slabe finansijske održivosti, OCD često menjaju oblasti rada i ciljne grupe jer je to jedini mogući odgovor na iskazane donatorske prioritete. Prema istraživanju CPCD-a i drugih partnera u okviru Programa održivosti civilnog društva (CSSP) koji finansira USAID, veliki broj malih OCD funkcioniše isključivo na volonterskoj osnovi i nemaju dovoljno kapaciteta da apliciraju za međunarodne ponude.

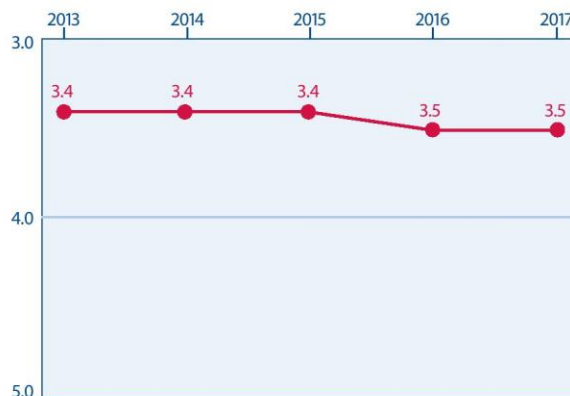
Ograničen broj OCD sprovodi strateško planiranje, većini malih OCD nedostaju kapaciteti ili motivacija da planiraju svoje aktivnosti i implementiraju ih na osnovu strateških planova. Procjene organizacionih kapaciteta (OCA), sprovedena u okviru CSSP, ukazuje na to da postoje udruženja kao što su Kult - Institut za razvoj mladih, Nezavisni biro za razvoj (NBR), Link - Udruženje za preduzetništvo i rad, Omladinski komunikativni centar (OKC), Partnerstvo za zdravlje (PH), Centar za razvoj i podršku (CRP), Udruženje za ruralni razvoj (ARD), Centri civilnih inicijativa (CCI) i CPCD koje imaju kapacitet da osiguraju svoju održivost. CSSP je radio sa dvadeset razvijenih OCD sa ciljem da se osigura da minimalno 30% njihovih budžeta za osnovne aktivnosti dolazi iz domaćih izvora finansiranja, uključujući ugovore o uslugama, grantove iz domaćih budžeta te aktivnosti socijalnih preduzeća. Devetnaest od dvadeset ovih OCD-a je prevazišlo taj cilj do kraja 2017. godine.

Većina organizacija nema upravni odbor. Čak i kada postoje odbori, njihova glavna uloga je odobravanje izvještaja pripremljenih za godišnju skupštinu, umjesto da igraju aktivnu ulogu u organizacionom upravljanju.

U većini slučajeva OCD zapošljavaju osoblje samo kada imaju odobrene projekte. Mnoge OCD zapošljavaju volontere, često zanemaruju zakonske odredbe kojima se obavezuju da volonterima pruže materijalnu nadoknadu. OCD radije zapošljavaju ljude sa diplomom i zvanjem radi obezbjeđenja projekta, a ne iskusne aktiviste civilnog društva u koje je međunarodna zajednica već investirala i koji poseduju značajno direktno iskustvo, vještine i znanje za rad na terenu. Prema indeksu World Giving Index iz 2017. godine, samo 6% ispitanika je izjavilo da su učestvovali u nekim volonterskim akcijama u 2016. godini, u poređenju sa 4% koliko je bilo učešće u 2015. godini.

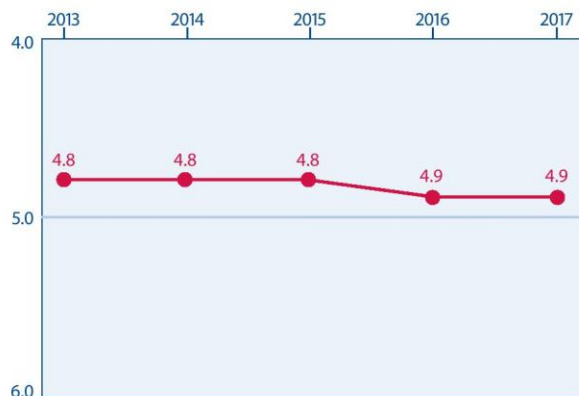
Mnoge organizacije civilnog društva nemaju pravilnike za regulisanje svojih internih procedura, čak i kada imaju takvu politiku oni ih uglavnom ignorišu. Iskustvo u okviru CSSP projekta pokazalo je da i najrazvijenijim organizacijama civilnog društva još uvijek nedostaje značajan broj dokumenata i procedura potrebnih za vođenje projekata.

OCD obično ne mogu priuštiti kupovinu nove opreme jer se u budžetu projekta nemogu rezervirati sredstva za tu svrhu. Male OCD se obično oslanjaju na donacije korišćenje opreme, uključujući i one od većih OCD. Skoro sve OCD koriste Internet a manji broj OCD ima svoje web stranice.

ORGANIZACIONI KAPACITETI U BOSNI

FINANSIJSKA ODRŽIVOST: 4.9

FINANSIJSKA ODRŽIVOST U BOSNI

Finansijska održivost OCD je i dalje slaba. OCD imaju poteškoće u obezbeđivanju potrebnih finansijskih sredstava, a samo mali broj OCD ima široku podršku građanstva, bilo unutar države ili u inostranstvu. Neznatan broj OCD ima kapacitet da ponudi usluge koje mogu direktno da generišu prihod.

OCD i dalje imaju pristup finansiranju od strane raznih međunarodnih donatora, uključujući EU, USAID, Švedsku razvojnu agencija za razvoj (Sida) i nekoliko ambasada. Ovi donatori podržavaju programe u oblastima kao što su demokratizacija, izgradnja organizacionih kapaciteta, zaštita životne sredine, itd. Velike međunarodne

organizacije, uključujući OEBS, UNDP i UNICEF, često dobijaju sredstva direktno od donatora bez realne konkurencije, što ukazuje na to da postoji ograničeno povjerenje u kapacitete lokalnih organizacija civilnog društva da u potpunosti provedu takve projekte. USAID je izuzetak u ovom trendu. Tako je 2017. godine, USAID objavio grant od 5 miliona dolara za razvoj medija, organizovao javnu ponudu i dodijelio novac lokalnoj OCD-u koja će ga dalje distribuirati kroz manje grantove.

Vlada obezbeđuje značajan iznos sredstava za OCD, ali većina ovih sredstava ide u sportske klubove i organizacije proistekle iz poslednjeg rata, uključujući udruženja koja predstavljaju veterane, vojnike invalide i porodice poginulih vojnika. Osim toga, sredstva se distribuiraju na netransparentan način, često u značajnoj mjeri po diskreciji različitih ministarstava. Pored toga, lokalne vlasti često ne izvrše plaćanje za dodijeljeni grant čak ni nakon potpisivanja ugovora ili provedenih aktivnosti; evidentno nepostojanje praćenja ili evaluacije procesa implementacije; ne prikupljaju finansijskih izvještaja za potrošeni novac. Osim toga, sredstva se često odobravaju za projekte koji nemaju širi efekat što evidentno dodatno pojačava sumnju u zadovoljavanje interesa malih grupa ljudi u bliskim vezama sa političarima. Uz podršku USAID-a, CPCD trenutno kreira web stranicu koja će navesti i analizirati sve izvore finansiranja u 2016. iz domaćih izvora, uključujući sve nivoe vlasti. Podaci se prikupljaju i za 2017. godinu i trebalo bi da budu na internet stranici do sredine 2018. godine.

Filantropija, kako od poslovnog sektora tako i pojedinaca, još uvek nije dovoljno razvijena, dijelom i zato što zakonski okvir ne podstiče davanje dovoljno prostora za poreske olakšice. Međutim, veliki broj organizacija civilnog društva, uključujući velike organizacije kao što su Mozaik, Kult, FSU i IBHI, te brojne lokalne organizacije, uspijevaju prikupiti sredstva kroz individualnu i korporativnu filantropiju. 2017. godine, preko svoje Hastor fondacije, ASA Prevent je distribuirao 160 stipendija, podržavajući više od 218 izuzetnih studenata. Osim toga, zaposleni u ASA Preventu uložili su više od 50.000 volonterskih sati u projekte u 110 opština.

Samo neznatan broj OCD dopunjuju svoje prihode sa zaradom od prodaje usluga, proizvoda ili rentiranja iz imovine, a naknade koje su naplaćene obično su minimalne. Članarina, čak i kada je prikupljena, predstavlja simbolične iznose i ne služi kao značajan izvor finansijske podrške. Fondacija Mozaik intenzivno radi na promociji i podršci socijalnom preduzetništvu, dok CPCD trenutno vodi regionalni i EU program za podršku aktivnostima osposobljavanja OCD za socijalno poduzetništvo.

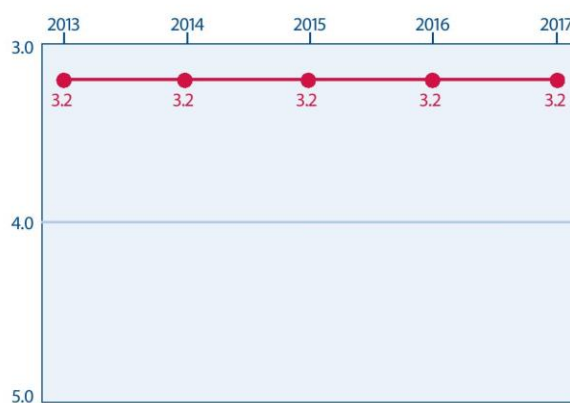
OCD imaju veoma ograničenu podršku od svojih lokalnih zajednica ili ciljnih skupina, kao i iz konkretnijih aktivnosti članstva ili mobilizacije drugih resursa.

Većina organizacija civilnog društva nema uspostavljene sisteme finansijskog upravljanja i ne funkcioniraju sistemski transparentno. Relativno mali broj OCD-a obezbjeđuje nezavisne finansijske revizije kao i to da objavljuje godišnje finansijske izveštaje. Većina OCD su mala pravna lica i stoga nisu obavezna da vrše reviziju svojih finansijskih dokumenata. U skladu sa zakonom, OCD se obavezuju da predaju godišnje finansijske izvještaje Agenciji za posredničke, informatičke i finansijske usluge (APIF) u RS, a u FBiH Finansijsko-informatičkoj agenciji (FIA), iako mnogi od njih to ipak ne čine.

ZAGOVARANJE: 3.2

Zagovaračke aktivnosti OCD-a i dalje su jake, a inicijative OCD doprinjele su usvajanju više važnih zakona i politika tokom godine.

U proteklih deset godina razvijen je niz institucionalnih mehanizama za OCD da učestvuju u donošenju odluka. Na primer, više od devedeset opština i nekoliko kantona potpisalo je sporazume o saradnji između gradonačelnika ili vlade i OCD, a neki imaju strategije za razvoj OCD i procedure za konsultacije. Međutim, potpisani sporazumi često se ne sprovode u potpunosti, uglavnom zbog nedostatka političke volje.

ZAGOVARANJE U BOSNI

Prema istraživanju CCI, parlamenti i vlade u BiH su veoma neefikasni. Na primer, tokom 2017. godine, Parlament FBiH usvojio je samo dvadeset sedam zakona, i ni jednu strategiju, a bilo je potrebno čak pet godina za usvajanje Zakona o energetske efikasnosti u FBiH. U prosjeku, vlade na svim nivoima ne izvrše čak ni polovinu onoga što su prvobitno planirali. Pored toga, političke razmirice u parlamentima, gotovo godinu dana prije izbora 2018. Godine, umanjila su efektivnost zastupanja OCD tokom 2017. godine.

Najznačajniji uspjeh OCD u BiH u 2017. godini bio je usvajanje novog Sporazuma o saradnji između Vijeća ministara BiH i nevladinih organizacija u BiH kao mehanizma institucionalne saradnje. Iako je ovo set principa koji nije pravno obavezujući, on otvara vrata za pripremu brojnih drugih dokumenata koji će regulisati saradnju sa OCD na operativnom nivou. Krajem 2017. godine pripremljen je nacrt Pravilnika o kriterijumima i uslovima za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata od javnog interesa koje sprovode udruženja i fondacije.

U 2016. godini dizajnirana je posebna internet platforma za e-konsultacije, koja se u potpunosti koristila tokom 2017. godine. Svi nacrti zakona moraju se postaviti na toj platformi za e-konsultacije a čitava zainteresovana javnost može dobiti informacije o ovim nacrtima. U vrijeme pisanja ovog izvještaja, na ovoj platformi je bilo registrovano trideset i osam državnih institucija na nivou Vijeća ministara koja je koriste. Predstavnicima institucija je neophodno i dalje osposobljavanje u cilju boljeg korištenja platforme a sistem mora biti bolje promovisan u javnosti kako bi bio u potpunosti efektivan.

OCD su se zalagale za širok spektar tema u 2017. godini. Kao rezultat zalaganja desetak organizacija civilnog društva u RS-u, usvojen je Zakon o zaštiti zviždača, kao i neophodne izmjene i dopune Krivičnog zakona RS. Međutim, OCD-i i dalje stavljaju zamjerke na neadekvatno učešće javnosti u procesu usvajanja ovih zakona. Transparency International i Ministarstvo pravde u BiH su intenzivno radili na poboljšanju Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, ali ovi napori još uvijek nisu donijeli konkretan rezultat. Očekuje se da će ovaj zakon, koji je veoma važan za aktivnosti zagovaranja OCD, biti usvojen u 2018. godini.

Tokom godine, NVO Žene Ženama je uspjelo obezbjediti nacrt Zakona o podršci porodicama s djecom te je stavljen u redovnu proceduru Parlamenta FBiH. OCD-i su se takođe zalagali za zakon kojim bi se zaštitile žene i djeca od nasilja u FBiH. Fondacija za socijalno uključivanje u BiH (FSU u BiH) i Mreža KOMA promoviraju prava marginalizovanih grupa. Mreža Pravde promovisala je pravne reforme a OCD uključene u Partnerstvo za otvorenu vladu (OGP) promovisale su zahtjeve za transparentnost rada vlade.

Uprkos gore navedenim postignućima, većinu OCD-a ne obeshrabruju ograničeni uspjesi, dugačko trajanje kampanja zagovaranja i ograničena politička volja vlade za rješavanje problema građana. Većina inicijativa za zagovaranje imaju marginalan uticaj jer donosioci odluka ne vide OCD kao "ozbiljne" partnere. Vještine lobiranja u BiH su na početnom nivou. Malo je primjera konkretnog utjecaja u naporima lobiranja.

Bile su brojne inicijative usmjerene na poboljšanje pravnog okvira za OCD u 2017. godini. CPCD je zagovarao Sporazum o saradnji između Vlade FBiH i nevladinih organizacija, transparentno finansiranje OCD na nivou FBiH, te promjene zakona o porezu koji bi pružili podsticaj za individualnu i korporativnu filantropiju. Mreža lokalnih volonterskih službi u BiH organizovala je brojne male kampanje zagovaranja Zakona o volontiranju.

PRUŽANJE USLUGA: 3.9

PRUŽANJE USLUGA U BOSNI

Usluge pružanja usluga od strane OCD se nisu značajno promijenile u 2017. godine. OCD i dalje najčešće pružaju socijalne usluge, uključujući sigurne kuće, centre za dnevni boravak lica sa mentalnim poteškoćama i centre za dnevni boravak za napuštenu djecu. Druge oblasti u kojima OCD pružaju usluge uključuju obrazovanje odraslih, obuke za državne službenike, anti-korupciju i očuvanje životne sredine. OKC u Banja Luci saraduje sa nekoliko univerziteta u FBiH i RS kako bi uspostavio nastavne planove i programe srednjeg stručnog obrazovanja u skladu sa zahtjevima tržišta rada. OKC je organizovala sajmove za karijerno usmjeravanje za uspješne srednjoškolce u Banjoj Luci, Bijeljini i Zenici te nastavlja razvijati online alate za podršku preduzetništvu kao što je savjetodavna poslovna platforma www.biznisguru.ba. U toku 2017.godine CPCD-ov Smart Resursni Centar organizirao je četvrti godišnji Sat kodiranja, koji je obuhvatio više od 20.000 djece iz BiH i obezbijedio 630 sati informatičke edukacije. Međutim, OCD se i dalje suočavaju sa problemom da vlada verifikuje validnost sertifikata izdatih učesnicima koji su završili obuku.

Mnoge projektne aktivnosti OCD uključuju ankete, studije i stručne analize koje se distribuiraju drugim zainteresovanim OCD, državnim institucijama i pojedincima. Većina organizacija civilnog društva nema dovoljno stručnjaka za efektivnu saradnju sa preduzećima.

Usluge koje pružaju OCD uglavnom finansiraju međunarodni donatori i besplatno se pružaju korisnicima. Međutim, broj komercijalnih usluga koje pružaju OCD i broj novoosnovanih socijalnih preduzeća koja posluju u oblasti zdravstva, poljoprivrede, obrazovanja, umjetnosti i proizvodnih usluga i dalje raste. Ipak relativno je mali broj OCD može pružiti kvalitetne usluge koje zadovoljavaju i sopstvene potrebe održivosti i potrebe svojih ciljnih grupa.

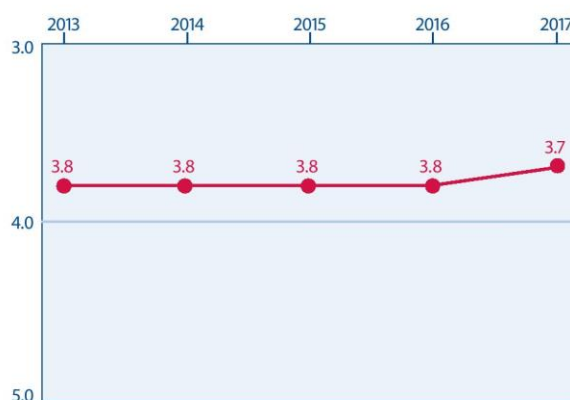
Iako su mnogi zakoni dizajnirani da stimulišu učešće OCD u pružanju usluga, vlade na svim nivoima često zanemaruju ove propise i pokazuju malo interesovanja za razvoj odgovarajućih oblika saradnje. Centri za socijalni rad, koji su državne institucije, često vide OCD kao konkurenciju. Ovo dovodi do toga da vlade ograničavaju sredstva za OCD u oblasti socijalne zaštite i opšte dobrobiti, iako su njihove usluge često inovativnije i kvalitetnije od onih koje pružaju centri za socijalni rad. Kantonalne vlade ipak povremeno sklapaju ugovore sa OCD, uglavnom putem otvorenih javnih poziva i putem transparentnih procedura, ali ponekad i direktno sa organizacijama civilnog društva koje su bazirane na političkim vezama.

Mehanizmi, uključujući podzakonske akte, koji bi OCD omogućili da učestvuju u socijalnim programima (uključujući pružanje usluga socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i sličnih usluga) još uvijek nisu na snazi. Na primjer, vlada ne dodjeljuje sredstva za pomoćne asistente za djecu s posebnim potrebama koja su uključena u inkluzivnu nastavu, uslugu koju bi OCD generalno mogle da pruže.

SEKTORSKA INFRASTRUKTURA: 3.7

Sektorska infrastruktura je poboljšana tokom 2017. godine, uglavnom zbog intenzivnijeg rada i efikasnosti koalicija i poboljšane međusektorske saradnje.

Koalicija Civilni dijalog, koja ima više od 120 organizacija članica, odigrala je ključnu ulogu u radu sa Ministarstvom pravde u finalizaciji Sporazuma o saradnji između Vijeća ministara i nevladinih organizacija u BiH, što je jedno od najznačajnijih dostignuća za civilno društvo u poslednjih pet godina. Organizovala je široke javne konsultacije i promovisala principe Sporazuma, posebno u kontekstu procesa evropskih integracija. OCD su takođe radile zajedno kako bi pripremili alternativne odgovore na upitnik EU za BiH te ih dostavili Evropskoj komisiji u Sarajevu u oktobru 2017. godine.

SEKTORSKA INFRASTRUKTURA U BOSNI

Druge mreže i koalicije funkcionišu uglavnom u okviru projekata, kada završe projekti, mreže i koalicije postaju neaktivni, iako su problemi koji su definisani za rješavanje obično i dalje prisutni. Mreža za izgradnju mira, KOMA, Snažniji glas za djecu, Mreža za eliminaciju nasilja nad djecom (NEVAC), Pod lupom, samo su neke od mreža OCD koje su nastavile da rade i proizvode rezultate 2017. Ove mreže su takođe povećale svoju održivost izgradnjom kapaciteta za prikupljanje sredstava na saradnički način, koji onda ne zavisi samo od jedne ili nekoliko organizacija.

U okviru CSSP-a, finansiranog od strane USAID-a, CPCD-ov Smart Resursni Center pruža besplatne pravne savjete za OCD, širok spektar plaćenih i besplatnih kurseva obuke, informacije o pozivima za grantove od međunarodnih i lokalnih institucija, mentorstvo i konsultacijske usluga tokom implementacije projekta, bazu podataka udruženja i fondacija, i online biblioteku sa stotinama publikacija o civilnom društvu. U okviru aktivnosti Centra razvijena je baza trenera sa šezdeset pet pojedinaca a više od 10.000 ljudi, organizacija, kompanija i javnih institucija dobijaju sedmične novosti iz civilnog društva. Mreža za izgradnju mira dijeli važne informacije o mogućnostima finansiranja i drugim važnim temama za OCD.

Donatori generalno nemaju povjerenja u OCD da imaju kapacitet za distribuciju grantova te stoga, gotovo da više nema lokalnih programa raspodjelu grantova. Umesto toga, za ovu ulogu favorizuju se velike međunarodne organizacije, omogućavajući im zapošljavanje velikih timova stranih i lokalnih službenika, te stoga, znatan dio sredstava ide za troškove njihovog osoblja.

Obuke su dostupne na različite teme kao što su pisanje predloga, prikupljanje sredstava, aplikacije za EU fondove, finansijski menadžment i upravljanje projektnim ciklusom, itd. Većina obuka se pruža u većim gradovima. CPCD-ov Smart Resursni Centar je i dalje vodeća organizacija za obuku u BiH i pruža širok spektar besplatnih treninga. Za ostale treninge postoji naknada koja evidentno sprečava učešće malih OCD-a. Kao donator, USAID već dugo pokazuje konzistentan pristup izgradnji kapaciteta za dodjelu grantova lokalnih OCD. On nastavlja da dosledno implementira ovaj pristup kroz mnoge projekte i sa lokalnim OCD kao što su CCI, Mozaik, CPCD i KULT.

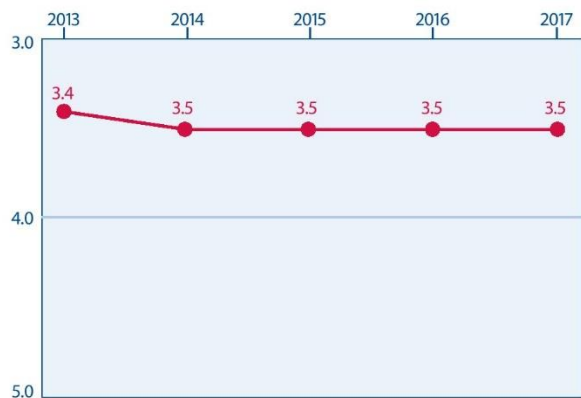
Iako je saradnja i partnerstvo između OCD i lokalnih preduzeća rijetka i sporadična, tokom godine je postojao sve veći broj pozitivnih primjera saradnje. Na primjer, Alijansa za EU (A4EU), stvorena 2017. godine, predviđena je kao dugoročno, otvoreno i inkluzivno sredstvo za OCD i poslovni sektor da doprinese procesu pregovora EU i stvaranje boljih javnih politika. U 2017. 13 sektorskih mreža odigralo je ključnu ulogu u promovisanju saradnje i veza sa vlastima i biznisom o pitanjima kao što su pravda, životna sredina, ruralni razvoj, obrazovanje, preduzetništvo i kultura. Na primjer, mreža Efekt vodila je kampanju zagovaranja Zakona o energetskej efikasnosti u FBiH, koja je usvojena u aprilu 2017. godine. Da bi osigurala sprovođenje zakona, mreža je obrazovala 1.300 osoba, radila je sa trideset tri opštine i kantona na pripremi svojih akcionih planova za energetskej efikasnost i sarađivala sa dvadeset privatnih kompanija koje proizvode i rade na proizvodima koji štede energiju.

JAVNI IMIDŽ: 3.5

Javni imidž OCD-a nije se značajno promijenio u 2017. godini iako je tokom godine povećana pažnja koju su mediji posvetili organizacijama civilnog društva. Mediji sve više traže od predstavnika OCD da komentarišu aktuelne događaje i da prezentuju rezultate svojih analiza, studija i monitoringa. Na primer, mediji su detaljno prezentirali istraživanje CCI-a o efikasnosti rada vlasti u 2017. godini.

Uprkos vidljivim poboljšanjima u pokrivanju događaja iz civilnog društva mediji se i dalje fokusiraju na političke teme, ostavljajući malo prostora za priče usmjerene na civilno društvo. OCD aktivno koriste društvene mreže, uglavnom Facebook i Twitter, kako bi promovisali svoj rad. OCD uglavnom nemaju vještine potrebne za prezentiranje svojih rezultata u javnosti (poput marketinga i odnosa s javnošću).

Iako ne postoje podaci iz nekog istraživanja na ovu temu medijski napisi ukazuju na to da većina javnosti ima ograničeno razumijevanje uloge OCD. Ipak, građani podržavaju aktivnosti i doprinose pojedinim OCD, posebno onim koji pružaju osnovne usluge u oblastima kao što su zdravstvo, socijalna zaštita i njega, obrazovanje, humanitarnu

JAVNI IMIDŽ U BOSNI

pomoć, zaštita životne sredine i energija. Istovremeno, javnost i dalje često gleda na OCD kao na neefikasne, kritički se odnose prema njima a ne prema vlastima kada kampanje ili inicijative OCD ne uspiju da se realizuju i da vlast prihvati tražene promjene.

Državni službenici sve više poštuju OCD i prepoznaju njihov značaj. Na primjer, OCD se sve više angažuju u radnim grupama lokalnih uprava a OCD-ovi često pružaju obuku javnim službenicima o soft skills temama, upravljanje konfliktom, EU integracije, itd. Izvršne i zakonodavne vlasti, naročito na nižim nivoima, imaju pozitivan stav prema OCD, posebno onima sa kojima

sarađuju na zajedničkim projektima i inicijativama.

2017. godine razvijen je i promovisan Etički kodeks za NVO u BiH. Ovaj dokument proizilazi kao obaveza OCD-a iz Sporazuma o saradnji između Vijeća ministara BiH i NVO-a. Nekoliko stotina organizacija civilnog društva učestvovalo je u njegovom razvoju te na javnim raspravama o ovoj temi. Kodeks postavlja set načela koji vode ka smanjenju nepovjerenja i konkurencije između OCD-a, boljoj razmjeni informacija i poticanju partnerstva između OCD, te povećava transparentnost rada OCD-a. Kodeks dalje navodi da se predloženi principi moraju primjeniti u praksi, a ne samo formalno prihvatiti.

Razvijeniji OCD-ovi objavljuju godišnje izvještaje, kako programske tako i finansijske, ite ih čine dostupnim javnosti.

Stavovi izneseni u prethodnom tekstu rezultat su rada panelista i istraživača te ne znači istovremeno da reflektuju i stavove USAID ili FHI 360